

Strategija za razvoj novega SOIA

Osnutek Stalnega sekretariata

1	Kontekst	1
2	Štiri temeljna načela novega sistema SOIA.....	2
3	Cilji.....	3
4	Naloge in dosežki.....	4
5	Organizacijska struktura in delovanje mreže	4
6	Vzpostavitev novega sistema SOIA – korak za korakom	6
7	Potrebni viri	7

1 Kontekst

1.1 SOIA kot dolgoletna prioriteta Alpske konvencije

Na III. alpski konferenci v Chambéryju (1994) je bil sprejet sklep o vzpostavitvi sistema opazovanja in informiranja v Alpah (SOIA), v ta namen pa je bila ustanovljena tudi delovna skupina. V prvi fazi sta bili ustanovljeni mreža komunikacijskih centrov na nacionalni ravni in naddržavna koordinacijska enota pri Skupnem raziskovalnem uradu EU v Ispri. Evropska unija je 1. marca 2000 koordinacijsko enoto v Ispri ukinila, zato je Stalni odbor na svoji 17. seji v Locarnu septembra 2000 sprejel sklep, da bo naloge koordinacijske enote opravljal Stalni sekretariat. Septembra 2001 je Kneževina Monako začasno prevzela predsedstvo delovne skupine (do VII. alpske konference) in z delom nadaljevala v skladu z načelom decentralne koordinacije. Na začetku leta 2003 je bil ustanovljen Stalni sekretariat, ki je prevzel odgovornost za sistem SOIA. V sklepu o imenovanju Stalnega sekretariata je VII. alpska konferenca leta 2002 v Meranu sklenila, da bo dejavnosti, povezane s sistemom SOIA, prevzela podružnica v Bolzanu/Boznu. Stalni sekretariat je analiziral dejavnosti, ki so bile realizirane v okviru sistema SOIA (december 2002), in pripravil vmesno poročilo o razvoju koncepta za Stalni odbor (27. seja), s pričujočim dokumentom pa predlaga strategijo za ponoven začetek delovanja sistema SOIA.

Po oceni vseh udeležencev tako rezultati kot stara struktura sistema SOIA niso bili zadovoljivi. Ker dejavnosti niso bile koordinirane, so različni posamezni projekti potekali drug ob drugem, v večini primerov pa je njihovo izvajanje zastalo. Težave so se pojavljale pri pridobivanju podatkov, financiranju posameznih projektov in medsebojni komunikaciji. V celoti je treba razloge za težave iskati zlasti v nemotiviranosti za izvajanje aktivnosti, saj ni bilo jasno, čemu naj bi služili pridobljeni rezultati. Z dodeljeno pristojnostjo ima sedaj Stalni sekretariat priložnost za nov način delovanja, ki ne bo spremenil samo mehanizmov usklajevanja, temveč bo na novo

opredelil tudi funkcijo sistema SOIA in s tem vse sodelujoče ponovno motiviral za učinkovito sodelovanje.

1.2 Nov začetek

V vmesnem poročilu, ki je bilo predloženo Stalnemu odboru na 27. seji februarja 2004, so bili že opisani izzivi in usmeritve, pomembni za razvoj novega sistema SOIA. Istočasno z razvojem koncepta se je od takrat dalje spodbujala tudi praktična izgradnja sistema SOIA (gl. poročilo o statusu organizacije v prilogi). Zaradi nerešenih vprašanj v zvezi s kadrovsko situacijo v bolzanski izpostavi, je prišlo najprej do zakasnitve realizacije nove organizacijske strukture, junija pa so dejavnosti v zvezi s tem popolnoma prenehale. Predloženi koncept in začasni delovni načrt predvidevata, da bo nastali položaj razjasnjen najkasneje na Alpski konferenci novembra 2004 in da Stalni sekretariat v Bolzanu/Boznu razpolaga s 4,5 lastnih ali lokalnih sodelavcev, ki so mu neposredno podrejeni, in od katerih jih bo povpr. 3,5 na voljo za opravljanje nalog, ki se nanašajo na sistem SOIA (gl. 7. poglavje o potrebnih virih).

Sistem SOIA je ena od služb sekretariata (gl. poseben dokument), ki bo tesno sodelovala zlasti s službo za koordinacijo komunikacije (COCOM, gl. komunikacijsko strategijo) in z infrastrukturo IT (INFIT, gl. poseben dokument).

1.3 Izzivi za novi sistem SOIA

Iz splošnega mandata in dosedanjih izkušenj izhajajo v tem trenutku naslednji izzivi:

- oblikovanje operativne strukture, ki bo sposobna zagotoviti monitoring razvojnih gibanj v Alpah, ki bo koristen za politiko in javnost;
- redno zbiranje vsebinsko kvalitetnih podatkov o razvoju alpskega prostora, premagovanje težav zaradi v zvezi z manjkajočimi in nezanesljivimi podatki;
- kompetentna interpretacija kakovostnih podatkov, opredelitev pomembnih tem in trendov;
- izdelava osnov za poročilo o stanju Alp;
- vključitev obstoječih projektov SOIA;
- razvijanje integrirane predstavitve Alp, ki obsega tako raznolikost celotnega alpskega prostora kot tudi vse dimenzije trajnostnega razvoja;
- zagotavljanje in predstavitev prepričljive dodatne uporabne vrednosti v primerjavi z obstoječimi viri informacij in inštitucijami;
- pridobivanje strokovnjakov in ustanov za sodelovanje v okviru sistema SOIA, ustvarjanje zaupanja v dolgoročno strategijo in trajnostno strukturo.

2 Štiri temeljna načela novega sistema SOIA

Predloženi koncept za delovanje novega sistema SOIA temelji na štirih temeljnih načel:

1. Zbiranje podatkov ne zadostuje. Ravno tako pomembna je interpretacija podatkov, ocena trendov v celotnem kontekstu, razvrščanje tem v okviru trajnostnega razvoja, za to pa je nujno tesno sodelovanje z izkušenimi strokovnjaki.
2. V primerjavi z drugimi ustanovami, zadolženimi za podobne naloge, so viri sistema SOIA zelo skopo odmerjeni, zato je ta v precejšnji meri odvisen od brezplačne podpore tretjih oseb. Sistem SOIA mora zato vse, ki se ukvarjajo s tukaj relevantnimi temami, pridobiti za

skupna prizadevanja, s katerimi bi vzpostavili monitoring o Alpah na mednarodni ravni. V ta namen bo treba vzpostaviti zlasti diferencirane kooperativne mreže.

3. Če želi sistem SOIA k intenzivnemu sodelovanju pritegnili tudi druge, bo moral tudi kaj ponuditi, kar jim bo koristilo pri vsakodnevem delu. Poleg skupno pridobljenih dosežkov, ki morajo prinesiti kaj novega tudi strokovnjakom, bi bila lahko za mnoge zanimiva tehnična in komunikacijska infrastruktura za obravnavo in razpravo vsealpskih tem.
4. Alpska konvencija in Stalni sekretariat sicer svojih lastnih virov, s katerimi bi zagotavljala podporo raziskovanju Alp, nimata, kljub temu pa lahko sistem SOIA spodbuja in usmerja raziskovanje Alp. Ohraniti mora pregled nad tem področjem, na podlagi poročila o stanju Alp in razprav znotraj mrež mora izdelati raziskovalne teme in aktivno vnesti pobude v raziskovalne programe na nacionalni in evropski ravni.

Tovrstna strategija zahteva začetna investicijska sredstva, ki se bodo povrnila šele čez nekaj let. Poleg finančnih stroškov je nujno potrebno tudi zaupanje kooperacijskih partnerjev, za kar pa so potrebni dolgoročni institucionalni dogovori in sposobna ekipa.

3 Cilji

Na podlagi gornjih načel so na novo oblikovani nadrejeni cilji sistema SOIA naslednji:

1. monitoring razvoja alpskega prostora glede na vse dimenzije trajnostnega razvoja;
2. zagotavljanje informacij, ki so pomembne za sprejemanje odločitev, in strokovnih ocen za politiko, javnost, upravo in gospodarstvo;
3. izdelava strokovnih podlag za redno „poročilo o stanju Alp“;
4. zagotavljanje informacij in delovnih instrumentov za strokovnjake eksperte, ki zahtevajo celovito obravnavo alpskega prostora;
5. razvoj platforme za strokovno razpravo o razvoju v Alpah;
6. izdelava spodbud za raziskovanje Alp.

4 Naloge in dosežki

1.4 Tekoče naloge

- Vzpostavljanje in vzdrževanje mrež, pridobivanje raziskovalcev in inštitucij za sodelovanje;
- razvijanje metod monitoringa;
- upravljanje tehnične infrastrukture GIS in svetovanje uporabnikom;
- nudenje strokovne pomoči organom Alpske konvencije;
- ohranjanje pregleda nad raziskovanjem Alp;
- nudenje platforme za strokovne razprave prek interneta, na delavnicah in konferencah.

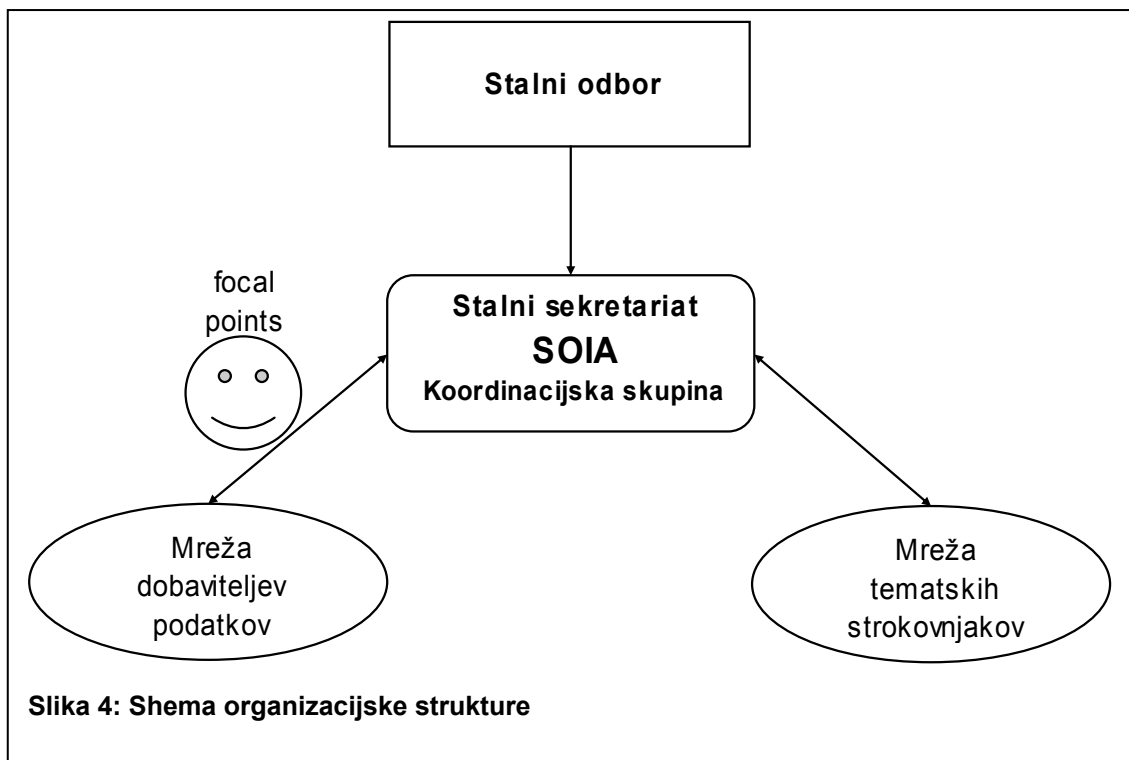
1.5 Dosežki

	<i>Vloga</i>	<i>Raven</i>	<i>Prioriteta</i>
Poročilo o stanju Alp	prispevek	srednja	■■■
Geografski informacijski sistem (GIS) in zbirke podatkov	odgovornost	strokovna	■■■
Delovna platforma GIS za eksperte	odgovornost	strokovna	■■
Izbrane interaktivne kartografske predstavitve na javnem internetu (web GIS)	odgovornost	poljudna / srednja	■■
Posebna poročila	odgovornost	srednja / strokovna	■■■
Tematska poglavja na spletnem portalu	prispevek	poljudna / srednja	■■■
Delavnice in konference	odgovornost	strokovna	■■
Učno gradivo	prispevek	poljudna / srednja	■

5 Organizacijska struktura in delovanje mreže

Skladno s sklepi Stalnega odbora bo za delovanje sistema SOIA polno odgovoren Stalni sekretariat in to brez dodatnih formalnih struktur. Koordinacijska skupina SOIA znotraj Stalnega sekretariata bo po eni strani sodelovala z javnimi ustanovami, ki bodo posredovale predvsem zanesljive podatke, po drugi strani pa s strokovnjaki za različna področja, katerih sodelovanje je nujno potrebno za interpretiranje razvojnih gibanj. To zahteva vzpostavitev strukturiranih, a kljub temu fleksibilnih mrež. Dolgoročno bi lahko koristno vlogo odigral strokovni svet, ki bi redno zagotavljal povratne informacije in skrbel za to, da bi strokovnjaki sprejeli in spoznali sistem SOIA.

SOIA ne sme postati raziskovalni inštitut – viri ne bi zadostovali in razvil bi se tekmovalni odnos med lastnimi znanstvenimi ambicijami in ambicijami obstoječih znanstvenih ustanov. Delovati bo moral kot platforma, kot koordinacijski organ mreže, ki bo uspel številne eksperte in ustanove prepričati, da pripomorejo k skupnim prizadevanjem. Osnovna naloga sistema SOIA bo oblikovanje mrež in spodbujanje partnerjev k sodelovanju.

Za uspešno delovanje SOIA je nujno potrebna vsestranska kombinacija strokovnih znanj:

- obvladovanje širokega spektra znanstvenih metod in interdisciplinarnih dejavnosti v po možnosti vseh dimenzijah trajnostnega razvoja Alp;
- komunikativne sposobnosti za delo v mrežah in za pogajanja s partnerji;
- tehnične sposobnosti za upravljanje orodij informacijske tehnologije.

Medtem ko se jasno razmejene naloge lahko oddajo v obravnavo tudi zunanjim sodelavcem, pa je delovanje starega sistema SOIA pokazalo, da je mogoče dolgoročno vzpostaviti mednarodne mreže, se uspešno pogajati o posredovanju podatkov in določiti skupno metodologijo samo na podlagi dolgoročno zastavljenih ciljev Alpske konvencije.

Koordinacijska enota bo vzpostavila zelo različne oblike sodelovanja. Posebno vlogo bodo imeli stari projekti SOIA, metodološko usmerjeni raziskovalni projekti in mreže, ki so usmerjene v izvajanje in tesno povezane z Alpsko konvencijo (Mreža zavarovanih območij v Alpah, Omrežje občin Povezanost v Alpah itd.). V zvezi s tem gl. tudi dejavnosti, ki že potekajo in so opisane v prilogi.

Ravno tako bosta zlasti na delovanju mrež temeljila podpora in spodbujanje raziskovanja Alp, ki se omenja v vseh izvedbenih protokolih Alpske konvencije. V tesnem sodelovanju z organi, ki so zadolženi za spodbujanje raziskovalne dejavnosti na nacionalni in evropski ravni, bodo za izvajanje bodo predložene teme in projekti, ki bodo rezultat aktivnosti monitoringa in delovanja mrež SOIA. V primerjavi z raziskovanjem podobnih ekosistemov (morski ekosistemi, upravljanje z obalnimi območji) bo na tem področju treba še veliko narediti.

6 Vzpostavitev novega sistema SOIA – korak za korakom

V nadaljevanju predstavljamo začasen načrt dela za prvi dve leti.

Način izdajanja načrtovanega Poročila o stanju Alp še ni določen (predloge v zvezi s tem je Stalni sekretariat predstavil v posebnem dokumentu, in sicer 10. točki dnevnega reda 28. seje Stalnega odbora). Z dolgoročnega vidika bi bilo smiselno poročati vsako drugo leto. Tudi če bi se osredotočili samo na ključna področja, je popolnoma nemogoče, da bi bilo poročilo o stanju Alp, ki bi ustrezalo pričakovanjem zlasti glede kakovostnih podatkov, pripravljeno že za Alpsko konferenco 2006. V nadaljevanju predstavljeni delovni načrt predvideva, da bi se do takrat pripravilo interno vmesno poročilo, ki bi se osredotočilo na posamezna ključna področja, po potrebi pa bi se lahko objavili določeni deli poročila.

1. Ustanovitev skupine	Zaposleni deloma že izbrani	Odločitev nov. 04 Začetek jan. / feb. 05
2. Vzpostavitev GIS platforme	Priprave zaključene	Odločitev nov. 04 Začetek delovanja mar. 05
3. Prva faza (začetna oprema) - nabavljene skupne karte	Osnovni podatki že kupljeni. Opravljena razmejitev območja Alpske konvencije po občinah. Vključitev dodatnih kartogr. zapisov (višine, kmetijstvo, demografski razvoj, zavarovana območja).	Začetek po nov. 04 Začetek delovanja mar. 05
4. Določitev ključnih tem in podatkovne prioritete 2005-2006	Vodilni projekt: Poročilo o stanju Alp	Osnutek apr. 05 Končna verzija sep. 05
5. Prispevek k oblikovanju strukture vmesnega poročila k poročilu o stanju Alp	Izbor ključnih tem, preverjanje razpoložljivosti podatkov, ocena stroškov, razvoj kakovostnih metod	Osnutek apr. 05 Končna verzija jan. 06
6. Sodelovanje z drugimi projekti za razvoj kvantitativnih in kvalitativnih metod	GEOLAND, ESA, DIAMONT itd.	Že poteka, intenzivnejše sodelovanje od mar. 05 dalje
7. Sodelovanje z mednarodnimi organizacijami	EEA, Eurogeographics, OECD, EUROSTAT itd.	Začetek feb. 05
8. Vzpostavitev mreže dobaviteljev podatkov	S podporo nacionalnih kontaktnih točk pogodbenic	Začetek mar05
9. Dogovor o rednem prenosu podatkov		Začetek maj 05
10. Vzpostavitev mreže ekspertov za tematska področja	S podporo ISCAR in drugih	Začetek mar. 05

11. Strukturiranje dela v jasno definirane in finančno podprte projekte		Maj – jul. 05
12. Prispevki za spletni portal		Začetek maj 05
13. Letna konferenca SOIA	Razprava o ključnih temah	Nov. 05
14. Poročila k posameznim ključnim temam	Deloma v obliki delavnic	Začetek jan. 06
15. Osnutek vmesnega poročila k poročilu o stanju Alp	interno	Avg. 06

7 Potrebni viri

1.6 Kadri

Lastni kadri oz. zaposleni (na mednarodni in lokalni ravni???)

Pristojnost generalnega sekretarja	
Pristojnost namestnika generalnega sekretarja	0,5
Znanstveni sodelavci	2,5
Administracija / sekretariat	1

Glede na potrebe zaposlene pri izvajanju nalog podpirajo najeti sodelavci iz EURAC (računalniški center itd.) ter zunanji izvajalci storitev in podizvajalci.

1.7 Finančni viri

Tehnična infrastruktura

Tehnična infrastruktura ni namenjena izključno SOIA. Služba sekretariata INFIT daje na razpolago integrirano infrastrukturo, ki pokriva vse naloge sekretariata (gl. dokument o konceptu INFIT). Celotni stroški so prikazani v dokumentu o komunikacijski strategiji. Zaradi geografskega informacijskega sistema in velike količine podatkov povzroča SOIA znaten del stroškov v okviru INFIT.

	2004/2005	Letno
Tehnična infrastruktura (INFIT)	200.000 EUR	30.000 EUR

Nakup podatkov

Načelno izhodišče je predpostavka, da pogodbenice potrebne podatke dobavljajo brezplačno. Zaradi vedno intenzivnejše privatizacije javnih ustanov bi lahko v posameznih primerih prišlo do težav, če bi bilo treba podatke hitro nabaviti. Stroške je zato trenutno komajda mogoče oceniti. V začetni fazi so bile že nabavljene osnovne vsealpske karte.

Nakup podatkov (približna ocena)	35.000 EUR	10.000 EUR
----------------------------------	------------	------------

Podizvajalska naročila, delavnice in konference

Navedeni stroški se ravnajo po trenutno predvidenem proračunu. Hitrost uresničevanja zasnove bo treba prilagoditi razpoložljivim sredstvom. Stroškov za realizacijo poročila o stanju Alp trenutno še ni mogoče oceniti (gl. tudi zaključno poročilo Delovne skupine za okoljske cilje in kazalce).

Podizvajalska naročila, delavnice in konference (približna ocena)	150.000 EUR	90.000 EUR
---	-------------	------------

Izvirnik: nemščina